

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Prövningsnämnden

Norragatan 17, 22 100 Mariehamn

Tel. (018) 528600 växel, Fax. (018) 528601

E-post: kansliet@amhm.ax

Hemsida: www.amhm.ax

MILJÖTILLSTÅND

Beslut nummer	Diarienummer
ÅMH-Pn 3/12	2008-1466
Beslutsdatum	
01.02.2012	

Sökanden

Mariehamns Stad
Hamnverket
Pb 5
AX-22101 Mariehamn

Ärende

Mariehamns Stad ansöker om miljötillstånd för befintlig hamnverksamhet i Mariehamns hamn, Västra hamnen, på fastigheten Främmanberg Rnr 9906:0 och mark och vattenområde tillhörande fastighet Mariehamns Stad Rnr 2:0. Hamnverksamheten avser angörande av fartyg överstigande 1350 bruttoton för passagerartrafik och lastfartyg.

Den i ansökan avsedda verksamheten är tillståndspliktig enligt 10 § 2 mom. d punkten landskapslag (2008:124) om miljöskydd (nedan miljöskyddslagen).

Beslut

Miljötillstånd

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM) beviljar med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen Mariehamns Stad miljötillstånd för befintlig hamnverksamhet i Mariehamns hamn, Västra hamnen.

Giltighet

Detta tillstånd gäller tillsvidare.

Tillståndshavaren ska inkomma med en ansökan om revidering av tillståndsvillkor senast 31.12.2022. Ifall ansökan om revidering av tillståndsvillkor inte görs inom den föreskrivna tiden förfaller tillståndet i enlighet med 21 § 2 mom. e punkten miljöskyddslagen.

Ansökan om revidering ska innehålla redovisning av verksamhetens omfattning och miljöpåverkan baserat på en sammanställning av uppgifter i driftdagboken samt förslag på förbättringar och effektiviseringar av verksamheten.

Ersättning

ÅMHM har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen. Myndigheten konstaterar att nedanstående tillståndsvillkor utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHM har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning i enlighet med 2 och 3 §§ i landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en miljökonsekvensbedömning.

Villkor och föreskrifter

Tillståndshavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen samt 4 kap. 7 § vattenlagen:

1. Verksamheten får inte förorsaka en högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid permanent- eller fritidsbostad, samlingslokal, vårdinrättning eller liknande verksamhet än följande frifältsvärden:
  - 55 dB L A_{eq} mellan klockan 07.00-22.00
  - 50 dB L A_{eq} övriga tider.
  - Momentana ljud nattetid får inte överstiga den maximala ljudnivån 65 dB L A_{Fmax}.

Tillståndshavaren ska efter uppmaning av ÅMHM vid behov utföra mätning av bullernivån.

24 § punkt a miljöskyddslagen

2. Tillståndshavaren ska utföra en bullerutredning som inlämnas till ÅMHM inom 2 år från det att detta beslut vunnit laga kraft. Bullerutredningen ska särskilt belysa bullernivån vid närliggande bostäder, främst nattetid, och även omfatta lågfrekvent buller. Bullerutredningen ska även innehålla förslag till möjliga åtgärder för att vid behov begränsa buller från verksamheten.

26 § miljöskyddslagen

3. Tillståndshavaren ska inom 2 år från det att detta beslut vunnit laga kraft inkomma till ÅMHHM med en redovisning av möjligheter för landström vid kajplatser för fartyg som ligger vid kaj längre tid än 2 timmar.
26 § miljöskyddslagen
4. Dagvattenbrunnar inom hamnens verksamhetsområde ska förses med brunnsfilter, såvida de inte är kopplade till oljeavskiljare. Filter ska installeras snarast möjligt dock senast inom 1 år från det att detta beslut vunnit laga kraft. Brunnsfilter ska därefter bytas och/eller rengöras i enlighet med tillverkarens rekommendationer.
4 § miljöskyddslagen, 4 kap. 1 och 7 §§ vattenlagen
5. Befintligt dagvattensystem inom delar av hamnområdet som trafikeras av fordon, var fordon står uppställda eller var kemikalier eller avfall hanteras och/eller lagras ska förses med avstängningsanordningar eller kunna stängas på annat vis. Åtgärderna ska utföras senast inom 1 år från det att detta tillstånd vunnit laga kraft.
4 § och 24 § punkt c miljöskyddslagen, 4 kap. 1 och 7 §§ vattenlagen
6. I verksamheten ska uppkommet avfall hanteras enligt prioriteringsordningen: förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning (t.ex. till energi) samt bortskaffande.
24 § punkt d miljöskyddslagen, 3b § renhållningslagen
7. Allt avfall som huvudsakligen utgörs av kartong, papper, plast, glas, metall eller träavfall och ska utsorteras som återvinningsmaterial och tas omhand i återvinnings syfte. Vanligt avfall och farligt avfall ska inte blandas sinsemellan om det inte är nödvändigt för återvinning eller bortförskaffande av avfallet. Allt avfall ska i väntan på bortforsling förvaras i märkta och för ändamålet avsedda behållare samt i utrymme eller plats som är lämpligt för avfallsförvaring.
24 § punkt d miljöskyddslagen, 8a §, 8c § och 8d § renhållningslagen
8. Avfall får inte överges, dumpas eller hanteras okontrollerat. Avfall ska bortskaffas enligt principen om bästa tillgängliga teknik samt följa renhållningsmyndighetens föreskrifter. Avfall får endast lämnas till en av myndigheterna godkänd mottagare för i fråga varande avfall. Ett register ska föras över farligt avfall, avfallets mängd, typ, destination (mottagare), och transportmetod. Registret ska bevaras i minst 10 år.
24 § punkt d miljöskyddslagen, 8a §, 8f § 2 mom. och 28l § renhållningslagen
9. Avfall som mottas från fartyg ska hanteras enligt hamnens godkända avfallsplan. Vid upprättande av avfallsplanen för hamnverksamheten ska särskilt återanvändning och återvinning främjas. Matavfall från fartyg

som kommer från område utanför EU (tredjelanddestination) betraktas som kategori 1-material enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009. Sådant matavfall får endast tas emot om det inte sammanblandas med annat bioavfall eller avfall och kan bortskaffas genom förbränning eller nedgrävning i godkänd deponi.

24 § punkt d miljöskyddslagen, 8a § renhållningslagen

10. Utrustning ska finnas tillgänglig för att snabbt kunna begränsa följderna av olje- eller kemikalieutsläpp på land eller i vatten. Tillbud ska omgående meddelas till ÅMHM.

24 § punkt c miljöskyddslagen

11. Tillståndshavaren ska föra driftjournal över verksamheten. Journalen ska innehålla redovisning av verksamhetens omfattning och miljöpåverkan och innehålla uppgifter om:

- Antal anlöp av olika fartygstyper
- Last- och passagerarvolym
- Verksamhetens utsläpp till luft
- Verksamhetens energiförbrukning
- Avfall från verksamheten samt mottaget avfall från fartyg
- Drift och underhållsåtgärder av dagvattenhantering
- Förbättrings- och effektiviseringsåtgärder som utförts
- Redovisning av eventuella tillbud med miljöpåverkan samt redovisning av hur de åtgärdats.

Ett sammandrag av uppgifterna i driftjournalen ska årligen sammanställas senast den sista februari och finnas tillgänglig vid inspektion.

26 § miljöskyddslagen

12. Tillståndshavaren ska ansöka om avslutande av verksamhet då verksamheten upphör eller då anläggningen tas ur bruk.

34 § miljöskyddslagen

Beslutsmotiveringar

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, ÅMHM, konstaterar, efter att ha prövat förutsättningarna för tillstånd, att verksamheterna med iakttagande av de i tillståndet givna tillståndsvillkoren är förenliga med miljöskyddslagen och den lagstiftning som nämns i 10 § i samma lag. Vid avgörandet har myndigheten även beaktat förutsättningarna som gäller för verksamhetsutövaren enligt 7 § miljöskyddslagen. De villkor och föreskrifter som fastställts i beslutet har utformats så att ändamålet nås med minsta möjliga negativa miljöpåverkan utan att denna miljöhänsyn blir oskälig enligt 4 § miljöskyddslagen.

Mariehamns Stad anhåller om miljötillstånd för befintlig hamnverksamhet i Västra hamnen, Mariehamn. Hamnverksamheten avser angörande av fartyg övertigande 1 350 bruttoton för passagerartrafik och lastfartyg. Enligt Generalplan för Mariehamn är hamnens markområden planerade som *Hamnområde* respektive *Hamnområde för färjor och kryssningsfartyg*. År 2010 hade hamnen 5 345 anlöp av färjor och kryssningsfartyg och 6 anlöp av lastfartyg. Last- och passagerarvolymerna motsvarade 2 173 485 passagerare, 222 571 personbilar, 2 960 bussar, 5 398 lastbilar och mängden last bestod av 8 000 ton cement, 2 886 ton bränsle och 6 000 ton sand. Verksamhetens uppskattade utsläpp till luft vid hamnanlöp och liggtider vid kaj är 29 878 ton koldioxid (CO₂) 52,3 ton kolmonoxid (CO), 10,5 ton kolväten (HC), 391,2 ton kväveoxider (NO_x), 46,2 ton svaveloxider (SO_x) och 20,9 ton partiklar. Koldioxidutsläppen motsvarar en utsläppsmängd om 2,67 ton per invånare i Mariehamns stad.

Buller från hamnverksamheten är en av de mer betydande miljöföroreningarna som påverkar omgivningen och särskilt nära liggande bostäder. I syfte att begränsa risk för negativ miljöpåverkan av buller har myndigheten ställt villkor om högsta tillåtna ekvivalenta ljudnivåer för verksamheten dag och natt samt maximala momentana ljudnivåer nattetid i enlighet med 24 § a punkten miljöskyddslagen.

Tillståndshavaren ska för att bedöma möjligheterna att eventuellt begränsa effekter av buller, särskilt nattetid, utföra en bullerutredning samt utreda möjligheter till landström för fartyg med liggtid vid kaj längre än 2 timmar. Prövningsmyndigheten kan i enlighet med miljöskyddslagens 26 § i samband med prövning besluta om föreskrifter om egenkontroll och redovisning av verksamhetens utsläpp. Ovanstående utredningar utgör dels en del av verksamhetsutövarens egenkontroll och dels en redovisning av verksamhetens utsläpp. ÅMHM finner det skäligt att verksamhetsutövaren ges tid att inom 2 år utföra en bullerutredning samt utreda möjligheter till landström.

Den tidtabellbundna fartygstrafiken till Mariehamn innebär så gott som enbart korta hamnanlöp vilka varar som längst 2 timmar med undantag för ett, eventuellt två, fartyg som ligger inne över natten. Detta/dessa övernattande och relativt sett mindre fartyg har idag möjlighet till landström, men inte de större kryssnings- och passagerarfartygen. Anledningen är bristande kapacitet i elnätet. Sommartid är Mariehamn en populär angöringshamn för internationella kryssningsfartyg vilka ligger inne upp till ett dygn. Inom Europa finns från och med den 1 januari 2010 krav på att fartyg som ligger i hamn mer än två timmar inte får använda bränslen med svavelhalt över 0,1 %. Ett alternativ är att istället stänga av alla motorer på fartyget och använda elnätet i land (2003/96/EG). EU-kommissionen har också genom sitt råd (2006/339/EG) gett rekommendationer att medlemsländerna ska överväga installation av landström i hamnar med luftkvalitet som överstiger gränsvärden för luftkvalitet och/eller hamnar med hög bullernivå, och särskilt i nära anslutning till

bostadsområden. Utsläpp till luft och buller från landströmsanslutna fartyg kan minskas i och med att hjälpmotorerna som driver fartygets elektriska generatorer inte behöver vara igång. Dock kvarstår visst buller från ventilation, kylaggregat, pumpar etc., vilka drivs elektriskt. Ur avgasemissionssynpunkt är visserligen katalytisk avgasrening på hjälpmotorerna ett alternativ till elanslutning från land men detta kräver stora investeringar i respektive fartyg. Katalysatorerna fungerar delvis också som ljuddämpare på motorerna. Hjälpmotorerna körs även under gång varför avgasreningen också minskar emissionerna i farleder och genom skärgårdar och minskar utsläpp till luft.

Vattenfarlig verksamhet är verksamhet som kan medföra förändring av vattenkvaliteten genom förorening. Enligt 4 kap. 1 § vattenlag (1996:61) för landskapet Åland ska vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med företaget eller verksamheten nås med minsta skada och olägenhet för miljön utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att verksamheten omöjliggörs. Enligt 4 kap. 7 § samma lag ska den som utövar vattenfarlig verksamhet vidta de skyddsåtgärder och tåla de begränsningar samt iaktta de försiktighetsmått som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvaliteten. Inom verksamheten passerar en stor mängd personbilar, bussar och lastfordon. Dessa fordon står uppställda inom hamnområdet i väntan på avgång medan ankommande fordon kör ut från området. Fordon orsakar bl.a. utsläpp av oljor, kemikalier och tungmetaller vilka samlas på marken inom hamnområdet. Vid nederbörd spolats dessa ämnen via dagvattenbrunnar och ledningar ut i vattnet nedanför kajen. Inom området finns även containers för insamling och mellanlagring av avfall placerade, vilket också kan medföra risk för utsläpp. I enlighet med vattenlagens 4 kap. 1 och 7 §§ med syfte att minska utsläpp till ytvatten av skadliga ämnen ska tillståndshavaren installera filter i de dagvattenbrunnar inom hamnområdet vilka inte är anslutna till oljeavskiljare.

I syfte att skydda vattenmiljön vid oförutsedda utsläpp ska dagvattenbrunnar med stöd av 24 § punkt c miljöskyddslagen och 4 kap. 1 och 7 §§ vattenlagen gå att stänga så att utsläpp inte når vattenmiljön. Genom att stänga brunnarna ges tid att ta hand om utsläppet innan det når vattenmiljön.

Enligt miljöskyddslagens 24 § punkt b kan prövningsmyndigheten besluta om villkor rörande avfallshantering samt förebyggande och begränsning av avfall och av avfallets skadliga verkningar. Villkor 6, 7 och 8 reglerar verksamhetens avfallshantering.

Vid hantering av avfall som uppkommer i verksamheten ska enligt 3b § landskapslag (1981:3) om renhållning beaktas prioritetsordningen förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning (t.ex. till energi) samt bortskaffande.

Olika typer av avfall ska insamlas, sorteras och hållas avskilda från varandra i alla skeden av hanteringen, i den mån det är nödvändigt för att förebygga hälso- och miljörisker samt ordna avfallshanteringen på ett ändamålsenligt sätt enligt 8c § renhållningslagen. Vidare ska enligt samma lag allt avfall separeras och återvinnas om det är tekniskt möjligt. Enligt 8 d § får olika typer av farligt avfall inte spädas ut eller blandas sinsemellan eller med annat avfall eller andra ämnen, utom i det fall det är nödvändigt för återvinning eller bortskaffande av avfallet och det kan göras utan att orsaka skada eller fara för människors hälsa eller miljön.

Mottagning av avfall från fartyg regleras genom landskapslag (2003:58) om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester. Enligt denna lag ska varje hamn ha en avfallsplan som ska revideras vart tredje år. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 reglerar bl.a. mottagning av matavfall från fartyg i internationell trafik och särskilt fartyg som kommer från område utanför EU, sk. tredjelandsdestination. Matavfall från dessa fartyg betraktas enligt EU-förordningen som kategori 1-material, vilket måste hanteras enligt förordningens artikel 12. Bortskaffande av kategori 1-material kan ske genom förbränning eller nedgrävning i godkänd deponi. I nuläget saknas dylika godkända anläggningar på Åland, vilket därmed i praktiken omöjliggör mottagning av matavfall från dessa fartyg trots att det strider mot kravet på mottagning av biologiskt avfall enligt 4 § 2 mom. landskapslag (2003:58) om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester.

I verksamheten ingår lossning av bränslen vid den s.k. Klintkajen. I händelse av utsläpp till mark eller vatten är det avgörande att snabbt kunna begränsa följderna och underlätta sanering, bl.a. genom absorptionsmedel på land eller nyttjande av länsar i vattenområde. Det är enligt miljöskyddslagens 24 § punkt c möjligt för prövningsmyndigheten att besluta om och ställa villkor för åtgärder vid störningar och exceptionella situationer.

Verksamhetsutövaren ska enligt 7 § miljöskyddslagen ha tillräcklig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om möjligheterna att förebygga och begränsa dess negativa miljöpåverkan. Ett stöd för detta är egenkontroll av verksamheten. ÅMHM föreskriver med stöd av 26 § miljöskyddslagen i föreskrift 11 att verksamhetsutövaren ska föra driftjournal över verksamheten samt sammanställa uppgifterna till en lättfattlig årsrapport som ska kunna uppvisas på begäran av tillsynsmyndigheten.

På grund av svårigheter att i samband med prövningen bedöma omfattningen av påverkan på miljön och därmed behov av eventuella åtgärder vid avslutande av verksamhet utfärdas inget villkor för detta. Om tillståndet inte innehåller tillräckliga bestämmelser för avslutande kan ÅMHM enligt 34 § miljöskyddslagen besluta om dylika åtgärder i samband med eller efter avslutande. Med villkor 12 avses att verksamhetsutövaren vid avslutande av verksamheten ska ansöka om

tillstånd för avslutande för att myndigheten ska kunna göra en bedömning av huruvida det behövs undersökningar, saneringsåtgärder eller andra försiktighetsmått i samband med avslutandet.

För verksamheten har fastställts villkor som förhindrar, förebygger och begränsar negativ miljöpåverkan i enlighet med miljöskyddslagens 4 § samt minskar företagets negativa inverkan på enskilda och allmänna intressen enligt 4 kap. 1 och 4 §§ i vattenlagen. Vid fastställandet av dessa villkor har nyttan av de föreskrivna åtgärderna vägts mot kostnaderna för sådana åtgärder. Med iakttagande av de i tillståndet givna tillståndsvillkoren kan verksamheten förverkligas i enlighet med miljöskyddslagen och övrig lagstiftning som nämns i 10 § samma lag.

Med ovanstående motivering konstaterar ÅMHM att det är utrett att samtliga förutsättningar för tillstånd i miljöskyddslagen och i vattenlagen samt i bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa är uppfyllda.

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift i enlighet med § 3 Ålands Landskapsregerings beslut (2011:8) om taxa för ÅMHM. Enligt avgiftstaxans 14 § debiteras enligt gällande taxa då ärendet anhängiggjordes. Tillämpad taxa för Ålands Miljöprövningsnämnd, år 2003.

Hamnverksamhet, större anläggning	€	2523,00
Annonskostnad	€	292,80
Totalt *	€	2815,80

* Annonskostnad för delgivning av beslutet tillkommer.

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Besväransvisning

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,

Ordförande Ulrika Karlsson
Prövningsnämnden

Föredragande Mikael Stjärnfelt
Miljöskyddsinspektör

ÄRENDEHANTERING

Ansökan

Ansökan har inkommit till Ålands miljöprövningsnämnd 19.06.2003. Ansökan har med anledning av 5 § landskapslag (2007:129) om införande av lagstiftningen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet överförs från Ålands miljöprövningsnämnd till ÅMHM 01.01.2008.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 22.12.2011 – 18.01.2012 på ÅMHM:s anslagstavla. Antalet sakägare överstiger 30 st varmed delgivning också gjordes genom annons i tidningen Åland 22.12.2011. Vid delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Yttranden har inte inkommit under tiden för offentlig delgivning.

Utlåtanden

Ålands Miljöprövningsnämnd har inhämtat utlåtanden från Jomala kommun, Ålands Landskapsregering samt Sjöfartsverket.

Bemötande

Sökanden har givits möjlighet att bemöta inkomna utlåtanden.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt genom annons i tidningen Åland samt på ÅMHM:s anslagstavla och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på ÅMHM:s hemsida, www.miljohalsoskydd.ax. Vid delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.